

Minareti i demokratija

By [Vladislav Marjanović](#)

Global Research, January 07, 2010

7 January 2010

Region: [Europe](#)

Theme: [Religion](#)

Neverovatno! O religiji i demokratiji ponovo se raspravlja. Povod je referendum koji je održan 29. novembra 2009. godine u Švajcarskoj. Na njemu je odlučeno da se na švajcarskoj teritoriji ne smeju graditi minareti. Narod se izjasnio i odluka većine (preko 57%) mora se poštovati. To nalaže načelo demokratije i narodnog suvereniteta. U zapadnim medijima se taj princip bez prestanka ističe, a na njega se pozivaju i zemlje koje Zapadu ne pripadaju.

Šta, međutim, da se radi ako narod glasa drukčije nego što to želi ona manjina koja smatra da ima monopol na istinu? E, onda ga treba naterati da promeni volju. Pošto narod ionako nije ništa drugo do, kako reče jedan visoki činovnik pre dva veka, stoka bez repa tako da ga svaki demagog može da zavodi kako hoće, onda se njegova volja mora usmeravati. U protivnom, posledice mogu biti kobne. Ne sme se, naime, zaboraviti, da je čak i Hitler došao na vlast odlukom glasača. Nije li to dokaz spremnosti naroda da se prepusti čak i najopasnijim demagozima? No to mu nije bio poslednji greh. U Irskoj je narod 12. juna 2008. godine iskoristio referendum da bi Evropskoj povelji odlučno kazao „ne“. Međutim, ovaj put je nađeno efikasno sredstvo da bi se narod izveo na pravi put. Brisel mu je stavio na znanje da će se referendumi ponovljati sve dotle dok ne bude glasao kako treba. Poruka je bila shvaćena i, uz pomoć međunarodne finansijske krize, referendum od 2. oktobra 2009. završen je odlučnim „da“ u prilog Evropske povelje. Tako je Evropska unija bila spašena. Neoliberalizam takođe.

Demokratija je, dakle, funkcionisala. Naravno, ne narodna, nego ona koju profesionalni političari vode u ime naroda i koji sa vrha svojih kula od slonovače veruju da više vide od onih koji se nalaze u njihovom podnožju, odnosno na nižim stupnjevima društvene lestvice. Ne kaže li se, uostalom, da je sva vlast od Boga?

Takvo je shvatanje dodatni razlog za podsticanje izgradnje verskih građevina. Što ih je više, utoliko bolje. Zvonici i minareti đuture? Što da ne? Nećemo se, valjda, odreći multikulturalizma zbog krajolika! Uostalom, pejzaž se, tokom istorije, menjao. Zvonici i minareti zamenili su antičke hramove i počeli jedni drugima da konkurišu. U ponekim krajevima oni su se, u skladu sa zakonom jačega, smenjivali ili, sticajem okolnosti, koegzistirali. Takav je slučaj na Balkanu gde se zvonici i minareti nalaze mestimično čak i u neposrednom susedstvu. Time pejzaž nije nagrđjen. Naprotiv, on je, zahvaljujući ovom mešanju, čak i ulepšan. Uostalom, može se sasvim lepo živeti jedno uz drugo ukoliko vlasti (svetovne i duhovne) ne podstiču antagonizme.

Vlast, međutim, ima drugu logiku. Religija je idealno sredstvo za manipulisanje duhovima. Ona može da ih smiri i olakša pastvi da se pokori sudbini, ali može takođe da pretvori jaganjce u vukove. Monoteističke religije su u tome pravi majstori koji ne prestaju da da to dokazuju. Polazište im je isto, naime da je Bog samo jedan. No kada je u pitanju način komuniciranja s njim, onda su razlike uočljive. Javlja se konkurencija jer treba ne samo

zadobiti božju milost nego i spasti duše, a uz njih i njihov materijalni doprinos ustanovi koja ih zastupa kao i hijerarhiji koja njima upravlja. Budući da se kroz ritual prepoznaju vernici, svaki pokušaj jedne religije da lovi duše u zabranu druge propagiranjem sopstvenog kulta izaziva reakcije koje su često sve drugo osim miroljubivih.

Usled svega toga je sudar civilizacija, čija je emanacija religija, već u toku. Neće li on biti pojačan dozvolom da se grade minareti u samom srcu Evrope? Švajcarski narod, koji nije ratovao bezmalo puna dva veka, sada se uzrujao. Minareti uz zvonike? Posledice bi mogle da budu nepredvidljive. Verski fanatici, iako u neznatnoj manjini, izbijaju u prvi plan, a sa njima ne samo verska, nego i seksualna diskriminacija uz primenu drakonskih kazni koje potiču iz Srednjeg veka, ako ne i iz ranijih vremena. Sve to najavljuje duhovnu dehumanizaciju sveta. Niko, naime, ne može da zna hoće li militantnost jedne verske manjine povući za sobom i ostale, za sada još tolerantne, istovernike. Instinkt upozorava: bolje ne pustiti vuka u stado. Drugim rečima, ne graditi minarete.

Narod je kazao svoju reč i njegova volja treba poštovati. Za to se zalažu svi demokratski ustavi. Ali kako su se vremena promenila. Nije više na narodu da odlučuje, nego na onima koji su iznad naroda, bilo u zemlji bilo u inostranstvu. Po njima, načelo verske trpeljivosti smatra se međunarodnim pravom koje, kao takvo, ima veću težinu od narodne volje. Kao takvo, ono se ne može prenebregavati. U protivnom mogle bi nastati nevolje. Svet, naime, ne živi više po izolovanim alpskim naseljima nego u globalnom selu u kome je cirkulacija ideja, roba pa čak i ljudi zajemčena. Nije važno što je u nekim zemljama Bliskog i Srednjeg istoka verska trpeljivost nepostojeća, što se u njima gaze ljudska prava ili stranci drže kao taoci (Švajcarska se s tim problemom upravo suočava). Važnije je pokazati se velikodušnim, jer ko zna šta se može dogoditi ako se, zbog švajcarske privrženosti demokratiji, bude poštovao zahtev naroda da se zabrani gradjenje minareta? Petrodolari bi mogli da se odliju u banke izvan Švajcarske, a postojeći ulozi iz njih povučeni. Šta više i snabdevanje Švajcarske naftom moglo bi da se poremeti. Libijski vođa Muamar el Gadafi na tome već radi. Ne može se nekažnjeno privoditi sin kralja tradicionalnih afričkih kraljeva, sultana i šeika zbog žalbe zlostavljane posluge. Najzad, ako bi se narodnim glasanjem doveli verski simboli u pitanje, onda bi se time moglo ići na ruku onima koji žele da zabrane širenje određenih hrišćanskih verskih pokreta koji imaju svoje pravno ili finansijsko uporište u Sjedinjenim Američkim Državama, a koje se, izvan njih, još uvek smatraju sektama. Možda zbog toga što pojedine verske zajednice, koje se predstavljaju hrišćanskim propovedaju da je lično bogaćenje bogougodno. Treba verovati... u rast, pogotovu u Africi gde rastu samo dve stvari: pljačka sirovina i siromaštvo.

Naravno svet, bolje reći međunarodna zajednica, ne može da dozvoli da bude izvrnut ruglu jednim referendumom, pogotovu onim koji je organizovan na zahtev švajcarske krajnje desnice. To bi bilo ravno legalizovanju ksenofobije i povredi načela globalizacije. Zar nije bolje, da se gradnja minareta dopusti umesto da se zabrani? Uostalom, ako ikada dođe do sukoba među zajednicama koji bi destabilizovao zemlju, još uvek postoje snage (naravno, mirovne) koje su spremne da intervenišu. Preventivno, dabome.

Nije li međutim bolje preduprediti prevenciju? Na primer, dijalogom. O ovoj dobroj staroj ideji uporno se raspravlja po forumima na svim nivoima. Rezultati ne izostaju, jer se do saglasnosti se lako dolazi za okruglim konferencijskim stolovima. No, čim se oni napuste, sporovi ponovo iskoče. Znači, treba opet diskutovati. Pritom treba biti uporan. Poput Sizifa. Rezultati su, naravno, odgovarajući. Javnost je bombardovana konferencijama, kampanjama, simpozijumima, radionicama, hartijama, knjigama, naučnim radovima, govorima (veoma

lepo sročnim), pa čak i propovedima. No da li je time ostvarena komunikacija?

Tu je očividno došlo do kratkog spoja. Nemoguće je voditi dijalog među religijama čije dogme svode veru na strogo održavanje rituala i tradicija. Ali dok su za „one na vrhu“ rituali sredstvo za manipulaciju (koje znaju veoma vešto da prilagode potrebi trenutka, pa čak i da ih žrtvuju u interesu dnevne politike), za „one, tamo dolje, u bazi“ obredi su bili – i ostaju – pitanje kolektivnog identiteta i sećanja na jednu idealizovanu prošlost u kojoj se činilo da je svet još bio u redu. Međutim, sve religije (čak i mnogobožačke) su nosioci i metaforičkih poruka koje treba dešifrovati kako bi se mogao shvatiti njihov duh. Bude li se na tome radilo širom sveta, onda bi religije našle mesto koje im u društvu pripada, naime tradicije koja zbližava bez pritiska, koja oplemenjuje jer ne povlači sankcije i koja omogućava komunikaciju sa drugima putem međusobnog uticaja. U tom smislu svaka religija može da doprinese obogaćivanju ljudskog duha i olakšavanju iznalaženju puta u angažovanju za dalju humanizaciju društva. Takav odnos prema religiji omogućava duhovnu evoluciju koja se izdiže iznad simbola i kulturnih radnji. Kad se dođe do tog stupnja, onda bi i pitanje zvonika i minareta moglo da dobije potpuno drugo značenje. Konkurenciju bi zamenilo upotpunjavanje, a nepoverenje poverenje. Da se tako svojevremeno postupilo, referendum o minaretima u Švajcarskoj mogao je da se završi drukčijim rezultatom. Ali, iako to nije bilo učinjeno, ne treba očajavati nego se založiti za oslobađanjem od dogmatske učaurenosti na svim nivoima i unutar svih kultura i verskih zajednica, jer bez otvorenog duha nema ni dijaloga, ni komunikacije, ni međusobnog razumevanja, ni solidarnosti u borbi protiv zajedničkog neprijatelja koji destabilizuje društvo ni rezultata narodnog izjašnjavanja koji bi ovim vrednostima išli u prilog.

The original source of this article is Global Research
Copyright © [Vladislav Marjanović](#), Global Research, 2010

[Comment on Global Research Articles on our Facebook page](#)

[Become a Member of Global Research](#)

Articles by: [Vladislav Marjanović](#)

Disclaimer: The contents of this article are of sole responsibility of the author(s). The Centre for Research on Globalization will not be responsible for any inaccurate or incorrect statement in this article. The Centre of Research on Globalization grants permission to cross-post Global Research articles on community internet sites as long the source and copyright are acknowledged together with a hyperlink to the original Global Research article. For publication of Global Research articles in print or other forms including commercial internet sites, contact: publications@globalresearch.ca
www.globalresearch.ca contains copyrighted material the use of which has not always been specifically authorized by the copyright owner. We are making such material available to our readers under the provisions of "fair use" in an effort to advance a better understanding of political, economic and social issues. The material on this site is distributed without profit to those who have expressed a prior interest in receiving it for research and educational purposes. If you wish to use copyrighted material for purposes other than "fair use" you must request permission from the copyright owner.

For media inquiries: publications@globalresearch.ca